

Türkiye İki Yarımada Ülkesidir.

E. Tümamiral Cihat YAYCI

Efendim, TASAM yöneticilerine, İstanbul Güvenlik Konferansı içindeki Denizcilik ve Deniz Güvenliği Forumu'nda konuşma fırsatı verdiği için öncelikle çok teşekkür ediyorum. Değerli komutanımı, değerli büyükelçilerimi, bütün konukları saygıyla, sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum.

Öncelikle iki hususa değineceğim. İlki; "Türklerin denizci olmadığı" ifadesine ilişkindir, bunun Türkleri aşağılayıcı bir ifade olduğunu ve tarihi bilmemekten kaynaklandığını belirtmek isterim. Diğeri ise Mavi Vatan'ın haritasını nasıl çizdiğime ilişkindir. Bu genişlemeci, yayılmacı, maksimalist, emperyalist ve neo-Osmanlıcı bir yaklaşım mıdır? Bununla bir alakası var mıdır? Hamaset değil, genel jeopolitik, jeostratejik bakımdan değil, teknik ve hukuki bakımdan ortaya koyacağım. Esas olan ve ihtiyacımız olan da budur. Yani biz, denizlerin önemini biliyoruz. Denizlerin önemini kavriyoruz. Çünkü dünya kavriyor. Devlet de bunun farkındadır. Ama bunu hukuki ve teknik temellere oturtmak gerekiyor. Önemli olan da budur.

Hukuki ve teknik temellere nasıl oturtuyoruz? İşte bunları ilk defa bu anahtar konuşmayla bir bilimsel tebliğ olarak da sunmuş olacağım. Efendim, Türkler denizci değilmiş(!). Türklerin tarihini 1071 ile başlatırsanız ya da Türkleri İslamiyet ile başlatırsanız, onda bile Türklerin denizci olmadığını söylemek çok büyük bir yanlış olur. Çünkü bugün, "biz keşiflerde bulunmadık, biz dünyada okyanuslara açılıp da başka bir yerlere gitmedik" sözü aslında bize uygun bir söz değildir. Onlar okyanuslara neden açıldılar? Sebebi Türklerdir. Türklerin denizciliğidir. Eğer biz Baharat ve İpek Yolu'nu kapatırsak, Akdeniz'i Türk gölüne çevirirsek, o zaman burada ticaret yapamazlar, elbette başka yollar bulmak zorunda kalırlar. Sebebi budur.

Türklerin gelmesi nedeniyle başka devletler, başka milletler denizci olmak zorunda kalmışlardır. Şimdi, bakın; Sakalar, İskitler şüphesiz, artık tarihî bütün gerçekler de ortada, prototiplerdir. Sakalar ve İskitler dediğimiz zaman, M.Ö. 4000'e gidirsiniz. Etrüskler dediğiniz zaman Roma'ya gidirsiniz ve Türklerin tarihi M.Ö. 10000 - 12000 yıllarına kadar uzanır. Şimdi, bizim tarihçilerin çok büyük bir yanlışı var. Akademik incelemelerim onu gösterdi. Google'da arama yapmış gibi "Türk" yazıyorlar. Türk yazınca buna kaynak ne ise onu buluyorlar. Halbuki tarihte Türk, "Turuku, Turku, Turuk, Törük, Türük, Türkükü, Turks, Saka, İskit" ifadeleri ile de anılmıştır. Onun için bir kez daha herkese büyük Atatürk'ün "Türk Tarih Tezini" okumasını tavsiye ederim.

Anacharsis bir İskit Türküdür. Bizim İskitler, Sakalar Yakutistan bölgesinden yani Yakut Türklerinin bulunduğu bölgeden Karadeniz boylarına, Azerbaycan'a, Gürcistan'a - yani şu anki Acara Türklerinin bulunduğu yere - Ukrayna'ya Kırım Tatarlarının bulunduğu bölgeye ve çok daha ilerilere yayılmıştır. "Tatar" deyince sakın gözünüzün önüne çekik gözler gelmesin. Ruslar, tüm Türk boylarını "Tatar" olarak adlandırmışlardır. Yani "Kırım Tatarı" demek "Kırım Türkü" demektir, "Kazan Tatarı" demek "Kazan Türkü" demektir, "Çuvaş Tatarı" demek "Çuvaş Türkü" demektir, "Yakut Tatarı" demek "Yakut Türkü" demektir.

Sakalar, İskitler Odessa'ya yerleşiyorlar. Yunanlar, Kuzey Buz Denizi'ne ne isim veriyorlar, biliyor musunuz? "İskit Okyanusu, Saka Okyanusu". Sebebi ise Yakutistan'dan gelen bu Saka Türkleridir. İlk Türk kadın ismi bildiğimiz kadarıyla hangisidir? Tomris. Tomris Hatun kimden geliyor? İlk kullananlar kimler? Sakalar. Atlarıyla gömülüyorlar, kımız içiyorlar, Türkçe konuşuyorlar. Bunu neden bu kadar uzatıyorum biliyor musunuz? "Türk tarihte denizci değildir" deniyor ya, Türk tarihte denizcidir.

Türk oldukları noktasında bir şüpheniz kalmaması diye ifade etmek istiyorum. Anacharsis bir filozoftur, "Atina'ya gideceğim" diyor. Bizim Türkler o zaman da Yunanları sevmiyor, "Atina'ya gidip de zehirlenecek misin?" diyorlar, yani "fikren zehirlenecek misin" demek istiyorlar. Anacharsis Atina'ya gidiyor, orada Yunanların tek kanatlı çıpa kullandığını görünce; "biz İskitler çift taraflı kullanırız, tek kanatlısı gemiyi tutmaz" diyor. Çift kanatlı çıpayı Yunanlara tanıtan ve Yunanların kullanmasını sağlayan Anacharsis'tir. çıpa anlamına gelen "anchor" kelimesi de Anacharsis'ten gelir.

Şimdi, Türkler yönleri renklerle ve denizleri de yönlere göre adlandırmışlardır. Türklerin nereden geldiğine bakıyoruz şimdi. Türkler kuzey için "kara", batı için "ak", güney için "kızıl" ve doğu için de "mavi" demişler. İşte Karadeniz, Akdeniz, Kızıldeniz hep Türklerin adlandırmasıdır. Mustafa Kemal Atatürk "İlk hedefiniz Akdeniz'dir" dediğinde Antalya'ya gitmedi, bizim ordularımız, Batıya gittiler, İzmir'e gittiler.

Oğuz Kağan Destanı on sayfadır ama çok süzölmüş seçilmiştir. İşte orada Türkler için Oğuz Kağan gelecekteki ülke sınırlarını tarif ediyor; "Daha deniz, daha ırmak. Güneş tuğ olsun, gökyüzü çadır." Çin'e akın ettiğinde atalarımız hep denize ulaşmak istiyorlar. Deniz hedefli oluyorlar ve ne zaman denize ulaşırlarsa o zaman başarmış oluyorlar. Sultan Melikşah, babası Alparslan öldürüldükten sonra Antalya'dan İskenderun'a geliyor, kılıcını denize sokup şöyle diyor: "Ey babam Alparslan, sana müjdeler olsun. Henüz bir çocuk olarak bıraktığın oğlun dünyayı baştan başa fethediyor." Denize ulaşmak, denizi fethetmek dünyayı baştan başa fethetmek gibi algılanıyor.

Roma İmparatorluğu'nu kuranlar Etrüsklerdir. Etrüskler Türk müdür? 1750'ye kadar, yani İngilizler Osmanlı Devleti'ni yıkmaya karar verene kadar böyle anıldığı vakidir, tarihî gerçeklerdir. Sonra Yunanlara karşı bir sempati oluşturmak için Roma İmparatorluğu'nu kuranların Yunanlı olduğu söyleniyor, birtakım tezler oluşturulmaya çalışılıyor. Ama mesela meşhur Medici Ailesi "Hayır" diyor, "Biz Etrüsk'üz". Roma'daki müzelere gidenler, kurttan süt emen iki kardeş olan Romulus ve Remus'un tasvirini görürler. Etrüsklerin tanrılarının ismi nedir biliyor musunuz? Çok enteresandır, "Turan". Başkanlarına ne diyorlar, "Tarkan". Şehirlerine ne diyorlar, "Tarkuna". Ergenekon Destanı var, aynısı. Şimdi Roma, denizci bir devlet değil miydi, öyle bir şey olabilir mi? Roma denizci bir devlet. Kuran Etrüskler ise o zaman Türklerin tarihi denizcilikle iç içedir, bunu demek istiyorum.

Şimdi bakın, 1071'de Anadolu'ya Türkler son kez, ilk kez değil son kez, ebediyen geliyorlar ve tamamen yurt yapıyorlar. Ama Anadolu'ya girerken Malazgirt Savaşı'nda sadece askerler girmiyorlar. Arkalarında aileler, yaşlılar, çoluk çocuk, bütün eşyaları sırtlarında, onlarla beraber giriyorlar. 1071'de giriyorlar. Tren yok, otobüs yok, uçak yok, hiçbir şey yok. 10 sene içinde 1081'de Çeşme'ye ulaşıyorlar ve Çaka Bey ilk

donanmayı yapıyor. Denizcilik vizyonu olmayan birinin 10 sene içinde donanma yapması mümkün mü? Nereden, nasıl yapıyorsun? Yerel ustaları buluyorsun, onlara yaptırıyorsun, Midilli ve Sakız'ı fethediyorsun. 1084'te Midilli ve Sakız fethedilmiş oluyor. Orta Asya'nın steplerinden gelmiştin hani, donanma kurmak ne demektir? Adaları fethetmek nereden çıktı, adayı niye fethediyorsun, nasıl bir vizyonu bu? Sonra da 1090'da Bizans donanmasını (Doğu Roma İmparatorluğu donanmasını) pert ediyorlar, donanmasız kalıyor. Ama bizim hayatımız, Türklerin hayatı hep böyle. Hep içeriden böyle fesatla fitneyle kendi kendimizi yiyoruz.

Çaka Bey, Kılıçarslan'ın kayınpederidir. Bu zaferlerin ardından, "Çaka Bey senin yerine geçecek" diye Kılıçarslan'ı tahrik ediyorlar. O da bir gün kayınpederini yemeğe davet ediyor. Çaka Bey vatan millet için sulh olsun diyerek yemeği kabul ediyor. Kılıçarslan yemekte kılıcını Çaka Bey'in göğsüne saplıyor. 3 sene sonra ne oluyor, donanma yok, hiçbir şey yok. Haçlı Seferleri başlıyor. Tıpkı biraz önce değindiğimiz gibi; donanmasız kalan Anadolu'ya, Çanakkale kıyılarına gelip çıkartma yapmaları gibi...

Preveze Zaferi gibi büyük zaferlerimiz var. Dünyanın en eski yaşayan gemisi de bizde; "Kadırga"... Amerikalılar donanmalarını bizim yüzümüzden kurmuşlardır. Neden? Cezayir Beylerbeyi Gazi Hasan Paşa denizcidir, Akdeniz'i 1795'te kapatıyor, onun için dışarıya çıkmak zorundalar. Akdeniz'de ve Atlantik'te güvenlik üretiyorum. Sen burada ticaret yapmak istiyorsan korsanlara karşı ben seni korurum. Korsanlık 1841'e kadar devletlerin resmî gelir kapısıdır. 1841'de yasaklanıyor. Nasıl olacak? Bana diyor ücretini vereceksin, ücretini verirken Amerikan gemileri gelir, Akdeniz'de ve Kuzey Atlantik'te rahatlıkla dolaşır. Öyle bir anlaşma yapıyor. Bu, Amerika Birleşik Devletleri tarihindeki başka dilde (Osmanlıca olarak) yapılan ilk anlaşmadır. 5 Eylül 1795, Trablus Anlaşması!

Cezayir Beylerbeyi, Cezayir'in Dayısı. Beylerbeylerine "dayı" deniyor, bizdeki dayı lafı oradan geliyor. Yani "devlette bir dayın var mı" derken, akraban anlamında değil beylerbeyi tanıdığın var mı anlamında "dayı" deniliyor. Cezayir dayısı maaşları yükseltiyor. Maaşları yükseltince Amerikalılar diyorlar ki bizim bir donanma kurmaya ihtiyacımız var. Ben bunları anlatıyorum, bir hikâye gibi anlatıyor olabilirim ama ben gördüm, görmeyenler varsa da görsünler. Baltimore'daki deniz müzesine giderseniz ilk olarak bu anlaşma metnini görürsünüz. Kronolojiktir ve hafif bir sesle de oradan geçerken mehter marşı çalar. Amerikan Deniz Kuvvetlerinin kuruluşu böyledir. Onun için "Türkler denizci değildir" demek çok yanlıştır. Türkler denizcidir.

Osmanlı devletinin en tepeye çıktığı dönem 16. yüzyıl, Kanuni Sultan Süleyman devridir, doğru mu? Aslında öyle değildir. 16. yüzyıl Barbaros Hayrettin Paşa'nın dönemidir. Denizcilikte Osmanlı Devleti ne kadar büyümüşse, devlet de o kadar üst seviyeye çıkmıştır. Vizyonu o kadar müthişti ki işte birçok donanma yapıldı. Süveyş Donanması, Hint Donanması, Açe Seferleri, vesaire. Kanuni Sultan Süleyman'a üç seçenek sunuluyor. Avrupa'ya mı gidelim, Doğu'ya mı gidelim, Rodos'a mı? Rodos'un çok daha fazla önemli olduğuna karar veriyor ve Rodos'u alıyor. Rodos'a bizzat kendisi sefere gidiyor. Girit'in kuşatması 33 yıl sürüyor. Kıbrıs'ın fethi, adaların fethi çok önemlidir. Bakın Kıbrıs deyince aklıma şu geldi. Karamanoğlu Beyliği zamanında Doğu Akdeniz yine Türk denizi biliyor musunuz? Doğu Akdeniz'e Karaman Denizi deniliyor. Şimdi bu gerçekleri yadsırsak olmaz. Padişahın bir yanında sadrazam vardır, öteki yanında

kaptanıderya vardır. Kaptanıderyalar direkt padişaha bağlılar. Özellikle yükselme devrinde, zirve devrinde sadrazama bağlı değiller.

Şimdi gelelim günümüze. Mavi Vatan haritasını çizmek amiralliğimden, deniz subaylığımdan kaynaklanan bir şey değil, buna gönül verdim. 17-18 sene çalıştım, okudum, araştırdım, bu teknikleri öğrendim. Her deniz subayı bu tekniği bilemez, mümkün değil. Deniz hukukunu, temel deniz hukuku kavramlarını ancak bilebilirler. Bu çok özel bir alandır. Onun için Türk Denizcilik ve Global Stratejiler Merkezi'ni kurdum ve gençler yetiştiriyorum. Bunları öğrensiner, bunları bilsiner diye her gün onlarla uğraşıyorum. Sebebi budur yoksa uluslararası ilişkiler hocasıyım neticesinde; ben de jeopolitika jeostrateji anlatmayı, hamaset yapmayı bilirim, ama bu işi hukuki ve teknik olarak nasıl savunacağız o önemlidir. Bu harita cetvelle çizilmiş bir harita değildir. Kimileri televizyona gazetelere çıkıyor, eline kurşun kalem ile cetvel alıyor; Adalar Denizi'nin ortasına kadar çiziyor, oradan da çeviriyor. Ya sen nasıl çiziyorsun, nasıl çeviriyorsun? Her bir noktası için aylarca çalışman lazım bunun. Türkiye bir deniz ülkesidir. Türkiye aslında bir yarımada ülkesi değildir, iki yarımada ülkesidir. Birisi Anadolu yarımadası, öbürü Trakya yarımadası. En denizcimiz dahi bir yarımada ülkesi der, hâlbuki Türkiye iki yarımada ülkesidir. Konuya biraz farklı bakmak lazımdır.

Karacı gibi düşünme yani karacı bir millet gibi düşünme zihniyeti bize son zamanlarda aşılmalıdır. Ne zamandan beri aşılmalıdır? 18. yüzyıldan itibaren. Denizlerden uzaklaştırılmış, donanması vurulmuş, devletin küçülmesi için ağırlık merkezi tespit edilmiş, Çeşme, Sinop ve Navarin baskınlarıyla donanması yok edilmiştir. Ağırlık merkezi odur. Bu dönemde de ağırlık merkezi yine aynı yer seçildi. Öyle değil mi? Nerede hain varsa Türk devletini yıkmak için ilk önce donanmayı hedef aldılar. Onu çökertmeyi hedef aldılar. Önceden de böyleydi. Bu yeni bir şey değil. Türkiye'nin sınırlarının dörtte üçü denizdir. Türkiye'nin etrafında gaz-hidrat yatakları vardır. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi'nin çalışmaları ile benim çalışmalarımı 2010 yılında yazdığım "ya nereden çıkarıyor bu Cihat Yayı, atıyor" denmişti. Jeolojiden çıkarmıştım o rakamları, gaz-hidratlar o zaman bilinmiyordu. 2007 yılında MTA ve Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından yapılmış bir haritayı ilk makalem olan Libya makalesinde kullanmıştım. Karadeniz'deki - kuzeydeki - gaz-hidratlar Türkiye'nin 272 yıllık doğalgaz ihtiyacını karşılıyor. İşte bu "sorunlu alan" dediğimiz, göz koydukları münhasır ekonomik bölgemizdeki gaz-hidratlar da en az 550 yıllık doğalgaz ihtiyacımızı karşılıyor. Şimdi bizim şu denizcilik bakımından zihniyeti bir değiştirmemiz lazım.

Spratly Adaları doğal değil biliyor musunuz? Ada dediğiniz şey aslında resifler. Çin'den toprakları uçaklara, gemilere doldurup on yıl boyunca taşımışlar, yığmışlar. Sonra doldurmuşlar, üzerine binalar, gözlem binaları yapmışlar. Çin'den bin sekiz yüz elli iki kilometre ötede burası. Getirilen topraklarla dolduruluyor, üs yapılıyor. Ada dediğiniz, buradaki kaya, bir sınır taşı var, can yeleği var, iki tane Çinli asker memleketlerinden binlerce mil ötede ellerinde silah ve gözlerinde dürbünle nöbet tutuyorlar sınır taşında. Ayaklarında çizmeyle durdukları yere ada diyorlar, biz şurada 40 dönümlük yere Kardak Kayalığı diyoruz. Bu zihniyeti değiştirmeliyiz. İki tane kayalık için ne gerek var mücadeleye diyoruz. Burnumuzun dibindeki, üç mil ötedeki bu ada için ne gerek var diyoruz, adam bin mil ötedeki taş için savaşıyor.

Öğrencilere deniz yetki alanlarını 4 ana kategoride öğretiriz; “iç sular”, “karasuları”, “kıta sahanlığı” ve “münhasır ekonomik bölge”. Birincisi “iç sular”; göller nehirler, Marmara Denizi gibi denizler ve körfezler. Devleti yetkisi buralarda, karada olduğunun tamamen aynıdır. Devletler hukuku açısından baktığınızda iç sulardaki yetki karadaki yetki ile aynıdır. Devletler hukuku burayı kara gibi görür. Yani Marmara Denizi, Montrö Sözleşmesi olmasa bir karadır aslında. Ulusal boğazlar da öyle görülür. Devletler hukuku arası bir iş için söylüyorum. Yani devlet bütün yetkisini orada kullanır. Onun için Marmara Denizi bir iç denizdir. İç denize girmek, iç suya girmek için Kapıkule’den girmek gibi işlem görürsünüz. Denizlerin kullanım serbestisi iç sular için geçerli değildir. Denizlerin kullanım serbestisi, bunu çok iyi ayırmak lazım.

Bundan sonra, devletin yine kahverengi sayılabilecek kara gibi sayılabilecek “kara suları” deniz yetki alanı vardır. Burada da devletler birkaç imtiyaz tanırlar. Transit geçiş, zararsız geçiş gibi gemilerin geçişlerine müsaade ederler. Ama diğer hususlarda karasularında da devlet hemen hemen tam egemendir. Karasularının hesaplanması 1800’lü yıllarda başlıyor. Karasuyu, karadaki topunuzun uzandığı menzil kadar, üç mille başlıyor. Yani topu atıyorsunuz gülle suya düşüyor, “tamam burası benim” diyorsunuz, işte o üç mil mevzuu buradan çıkıyor. Sonradan bu iş altı mile sonradan da işte on iki mile kadar çıkartılabilecek seviyeye geliyor.

Devletler denizlerde bolca petrol ve doğalgaz olduğunu fark edince 1958’de “kıta sahanlığı” kavramı gündeme giriyor. Deniz tabanı ve altındaki sadece cansız kaynakları kapsıyor. Bir de orada nüans vardır, tabana yapışmış böyle kabuklu deniz canlıları vardır. Onlar hareketsiz oldukları için, deniz tabanı ve altındaki hareketsiz cansız kaynaklara giriyor. Tüm bunları arama, bulma, çıkarma, kullanma, satma, nakletme yetkilerinin tanındığı alan kıta sahanlığı kabul ediliyor.

Fakat 1958’den sonra bakılıyor ki; bunun balığı var, deniz tabanının üstünde su kütlesi var, rüzgâr enerjisi var, akıntı enerjisi var, gelgit enerjisi var. Bizim, Doğu Akdeniz’deki sadece akıntı ve rüzgâr enerjisinden elde edebileceğimiz elektrik potansiyeli ne kadar biliyor musunuz? Türkiye’nin %15 elektrik ihtiyacını karşılıyor (sadece Doğu Akdeniz’de). Onun için “münhasır ekonomik bölge” sadece balıklar için değil, enerji üretimi için de çok önemli ve havadaki gök kütlesi için manyetik farklılıklardan dolayı enerji üretimine doğru birtakım projeler var. Onlar için münhasır ekonomik bölge, 1982’de kod etiği alıyor. Yani münhasır ekonomik bölge aslında üst küme, altında kıta sahanlığı var. Münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı deniz yetki alanlarıdır (devletin ekonomik yetkilerini kullanabildiği alanlardır). İkisinin arasındaki temel fark birisi canlı ve cansız kaynaklar birisi de cansız kaynaklar.

Münhasır ekonomik bölge ilan gerektiriyor. Kıta sahanlığı ise ilan gerektirmez, “ipso, inito, sui jeneris” (kendinden doğan, kendinden menkul) bir haktır. Ama ilan gerektiren bir işlem diplomatik gayret gerektirir. Kimse artık kıta sahanlığı konuşmuyor, münhasır ekonomik bölgeyi konuşuyor. Münhasır ekonomik bölgemizin koordinatlarının belirtilmesi konusunda komik birtakım özürler var; balıkçılar isterse yapılmış, münhasır ekonomik bölge ilan eder de koruyamazsak olmazmış. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi bizden daha güçlü bir devlet mi ki 2003 yılında münhasır ekonomik bölge ilan ediyor? Madem yabancı balıkçılar girerse

münhasır ekonomik bölgenin anlamı kalmaz deniyorsa, kara sınırlarından da düzensiz göçmenler giriyor, o zaman kara sınırlarını da mı kaldıralım, böyle bir mantık olabilir mi?

Şimdi, nedir bu Mavi Vatan? Türkiye'nin uluslararası hukuktan kaynaklanan hakları çerçevesinde deniz hukuku prensiplerine uygun şekilde ilan edilmiş ya da ilan edilmesi öngörülen deniz yetki alanlarıdır. Karadeniz'de 1986'da Sovyetler Birliği zamanında cephe ülkesiyken, NATO'nun kanat ülkesiyken, birinci münhasır ekonomik bölge ilan ettik. Önce ilan ettik sonra dokuz sene boyunca da peyderpey anlaşmalarla teyit ettik. Bu arada Sovyetler Birliği yıkılınca Karadeniz'de başka kıyıdaşlar çıktı, onlarla tekrar anlaşma yaptık. O zaman balıkçılara münhasır ekonomik bölge ilan edilsin mi diye sorulmuş mu araştırdım, öyle bir bilgiye rastlayamadım (rastlayan olur da bize iletirlerse memnun oluruz).

Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne göre Marmara Denizi bir iç denizdir. Yani bütün kıyıları bir devlet tarafından çevrili bir adadan iki üç ya da beş boğazla açık denizlere bağlanan ya da bağlanmayan denizlere iç deniz denir. Ulusal boğazlarda bir açık denizi veya bir münhasır ekonomik bölgeyi bir iç suya bağlayan, iç denize bağlayan nüanslara "ulusal boğaz" denir. Ulusal boğazlarda da iç su rejimi uygulanır. Yani kara gibi, devlet tamamen egemendir. Bizim Çanakkale ve İstanbul boğazları açık denizi bir iç suya bağladıkları için. Eğer açık denizi veya münhasır ekonomik bölgeyi bir başka münhasır ekonomik bölgeye ya da uluslararası suya bağlamış olsaydı o zaman uluslararası boğaz olurdu. Uluslararası boğaz olunca da denizlerin serbest kullanımı ilkesi çerçevesinde transit geçişe tabi boğaz olurdu. Ama biz burada iki ulusal boğaz ve bir iç denize müteşekkir bu bölgede Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin bize verdiği iç süreci uygulamıyoruz, 1936 Montrö Boğazlar Sözleşmesi'ni uyguluyoruz. Montrö Boğazlar Sözleşmesi'ni uygulayarak biz bölge ve dünyanın barış, istikrar ve güvenliğine katkı sunuyoruz. Çok önemli bir şey. Birtakım haklarımızdan feragat ediyoruz.

Buradan sakın şu anlaşılmasın, Montrö Sözleşmesi bizim aleyhimize mi, hayır. Montrö Sözleşmesi bizim lehimize, kimse de kesinlikle kurcalamasın. Neden? Düşünün şimdi, Montrö Sözleşmesi olmasaydı, biz de burayı olduğu gibi alsaydık, böyle deseyleydik. Amerika gelecekti kapımıza, "benim uçak gemim geldi, senin NATO müttefikinim ve kolektif savunma hazırlıkları bağlamında bu uçak gemim de buradan geçsin" diyecekti. Karşı koyabilecek miydik? Zor. Rusya, "benim bir tek sıcak denizim burası, donmayan deniz burası, burada tersane kuruyorum, buradan donanmayı yapıp nükleer denizaltıdan uçak gemisine yapıp buradan salıp gideceğim, senin güçlü bir komşunum" derdi ve bizim başımız büyük bir sıkıntıya girerdi. Biz şimdi herkese "durun, Montrö Sözleşmesi var" diyoruz. Onun için karıştırmamak lazım.

Ama bunun altında (Montrö) yer alan altın frank ölçüsünü esas almak lazım, 3 milyar doları (150 milyon dolar yerine 3 milyar dolar parayı kaybediyoruz yıllık). Boğazlarımızdan her on iki dakikada bir gemi geçiyor. Her elli dokuz dakikada bir ise tehlikeli yük gemisi geçiyor. Boğazlardan geçen gemi sayısının azaldığına ilişkin bazı söylemler var. Doğrudur fakat, gemilerin tonajının artmasıyla ilgilidir. Son on yılda boğazlardan geçen tonaj %30 arttı. Zaten önemli olan geçen gemi sayısı değildir. Bizim ücretlendirmemiz tonaj başıdır. Dünyada da öyledir. Onun için bizim önce bu altın frankı almamız lazım.

Adalar Deniziyle ilgili konu ise şudur; Yunanistan'ın adaları var. Yunanistan 1982 Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi görüşmeleri sırasında demiştir ki; "Ben Endonezya, Filipinler, Japonya gibi ada devletiyim, beni böyle kabul edin, bütün deniz yetki alanı ölçümlerimi de adalarımından itibaren yapın. Çünkü ben bir adalar ülkesiyim." ama hiç kimse kabul etmiyor. Çünkü Yunanistan bir ana karası olan daha doğrusu adaları olan bir yarımada ülkesidir. O nedenle ölçümlendirme adalara göre yapılmaz. BM Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin 121. maddesi var. Hangi adanın hangi şartlarda olacağı bellidir. Onun için ölçümler orantılılık ilkesi çerçevesinde karşılıklı iki ana kara esas alınarak yapılır. Orantılılık ilkesi, coğrafyanın üstünlüğü, ana karanın adalara üstünlüğü, demografik özellikler gibi hususların göz önünde tutulduğu hakem mahkemelerin ve Adalet Divanı'nın kararları vardır. Onların hepsinden çıkarılmış prensiplerdir. Ölçümlendirmenin nasıl yapılacağı BM Deniz Hukuku Sözleşmesi'nde yazmaz. Bunların hepsi hakem mahkemesi ve Adalet Divanı kararlarındadır. Türkiye'nin ana karasının kıyı uzunluğu 3.484 kilometredir. Yunanistan'ın 2.667 kilometredir.

Hani bize maksimalist diyorlar ya, eğer normalde dünyada uygulanan tekniği uygulamış olsaydık, çizgi tam ortadan geçmezdi, orantılılık ilkesi çerçevesinde %25-%30 daha öteye kaymamız lazımdı. Zannediliyor ki Adalar Denizi'nde Mavi Vatan haritasını çizince Yunanistan'ın bütün adaları da bizim. Öyle değil işte. Yunanistan'ın ismen devredilmiş adalarının elbette kara suları var. Bunun haricinde konuştuğumuz konu kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölgedir. Biz ondan bahsediyoruz. Orta hat buna göre çizilmiştir. İşte adalar denizinin Türk deniz yetki alanı parçası, Mavi Vatan parçası budur, böyle hesaplanmıştır.

Doğu Akdeniz dediğimizde aslında literatürde Sicilya ile Tunus arasındaki sınırın doğusu olarak geçer. Ama bizim ilgi alanımız 25 derece doğu boylamının doğusudur. Bizim 2011'de uluslararası hidrografi örgütüne bildirdiğimiz Adalar Denizi - Doğu Akdeniz ayrımı bu hattır. Bu adaların hepsi, Doğu Akdeniz değil Adalar Denizi içinde kalır ve sınır bunun dışından geçer. Yunanlılar ise bunun daha beterini söylüyor. Meis Adası'nın da Adalar Denizi'nde, Ege Denizi'nde olduğunu söylüyor. Syriza Milletvekili geçen yıl "o da Adalar Denizi'nde olur mu" deyince, adamı aforoz ettiler. Hem söylemlere hem de deniz hukuku açısından bakınca durum budur. Yine açık ara 2.280 km kıyı uzunluğudur.

Avrupa Birliği'ne Seville haritası kullanılıyor mu, bu haritalar sizin resmî haritanız mı diye sordular. Avrupa Birliği "bu benim resmî haritam" diyemez, çünkü devletler hukukuna göre bir devlet ya da bir federasyon değildir (ne Rusya Federasyonu'dur ne Amerika Birleşik Devletleri'dir). Avrupa Birliği, ekonomik ağırlıklı bir birliktir. Devletler kendi egemenliklerini, ordularını, yasalarını, sınırlarını muhafaza ederler. Onun için Avrupa Birliği'nin ne deniz sınırı ne kara sınırı ne hava sınırı vardır. Onun için de "böyle bir haritam var" diyemez. Bu Avrupa Birliği'nin kara sınırı, deniz sınırı diye gösterilen tamamen Yunan-Rum ikilisinin istismarlarıdır, sakın bu oyuna düşmeyelim. Onun için de Avrupa Birliği onları inkar etmiştir, "bizim böyle resmî bir haritamız yoktur" demiştir. Ama her ne hikmetse Avrupa Birliği bütün ajanslarında bu haritaları kullanmaya devam etmektedir. Avrupa Birliği, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin ve Yunanistan'ın burada gösterilen alanlarına Türkiye girdiği zaman yaptırım uygulamaya kalkmaktadır. Bu haritayı kabul edemez ama bu haritayı kullanır.

2003'te Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, "Kıbrıs Cumhuriyeti" adına münhasır ekonomik bölge ilanında bulunmuştur. Çok uzun zaman insanlarımız sanki güneyde ilan etmiş gibi haritalarda gösterdiler. Onun için bir yanılsama oldu. Sonra anlaşmalar yaptı. Bakın 2003'te ilan etti, 2010'da İsrail'le anlaşma yaptı. Önce ilan etti, sonra anlaşma yaptı ve onları da kandırdı. İsrail, 2010 anlaşmasını gözden geçirme kararı aldı ve Afrodit Yatağı'ndan pay aldı. Biz ne yaptık, 2003 yılında münhasır ekonomik bölge ilan ederken haritaya bile düzgün bakamadık. Haritaya böyle doğrudan baktık, doğu - batı doğrultusunda Türkiye dümdüz yatıyor. Karşılıklı kıyı olsa olsa, bize göre cetvelle doğrudan çiziliyor ve sadece Mısır'da karşılıklı kıyımız var deniyor. Ne Libya ne İsrail ne de başkasıyla hiçbir şey yapılmıyor. Mısır'la öyle teknik bir görüşme de yok, sadece söyleniyor. Haftalarca süren teknik tartışmalarla Yunanistan Mısır'la 18 yıl görüşüyor, 15 yıl da Güney Kıbrıs Rum Yönetimi görüşüyor.

2003 yılında Yunanistan - Güney Kıbrıs Rum Yönetimi yerine 2010'a kadar İsrail'e anlaşma teklif etmiş olsaydık ve İsrail'e deseydik ki sen Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ile yapacağın anlaşmaya göre bir buçuk Kıbrıs adası kadar deniz yetki alanı kazanacaksın deseydik kimle yapardı anlaşmayı? O zaman ilişkiler de iyiydi. Türkiye ile yapardı. O zaman hiçbir sorun kalmazdı. Bugün Doğu Akdeniz sorunu olmazdı.

Adım adım gidilmesi için Libya Anlaşması hattını gösteren haritayı çizdim sadece, ama sonraki haritada 189.000 km² olarak işaretledim. Bu rakam; İsrail ile karşılıklı kıyı, Lübnan ile karşılıklı kıyı, Suriye ile karşılıklı kıyıda da kapsayınca ortaya çıkıyor. Önceki benim haritam, Libya Anlaşması'na kadar onu kullandım. Anlaşmanın ardından sonrakini gündeme getirdim. İşte Mavi Vatan da bu şekilde oluşuyor.

Saygılar sunarım.

(Tümamiral [E] Cihat YAYCI, Türk Denizcilik ve Global Stratejiler Merkezi [Türk DEGS] Başkanı | Anahtar Konuşma, 3. Denizcilik ve Deniz Güvenliği Forumu, 04 Kasım 2021)